

ZAJEDNICA
UDRUGA HRVATSKIH BRANITELJA LIJEČENIH OD
POSTTRAUMATSKOG STRESNOG POREMEĆAJA RH
UNION OF ASSOCIATIONS OF CROATIAN DEFENDERS
TREATED FROM PTSD REPUBLIC OF CROATIA

Kl.:126-01/14-10
Ur.br.363-ZUHBL-PTSP-RH-24-10-81:
Zagreb, 25. listopad 2014.

Predsjednik RH
Predsjednik Sabora RH
Predsjednik Vlade RH
Tiskovine
Svima

Poštovani,

U svrhu jasnije artikulacije razloga prosvjedu ispred Ministarstva branitelja koji je započeo 20. listopada 2014. godine te zahtjeva hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata, upućujemo Vam ovo otvoreno pismo.

Zajednica udruga hrvatskih branitelja liječenih od posttraumatskog stresnog poremećaja RH jedna je od prvih udruga iz Domovinskog rata koja je ministru Matiću, ali i Hrvatskom Saboru, Vladi Republike Hrvatske, predsjedniku Republike Hrvatske, Klubovima zastupnika i Odboru za veterane 3. listopada 2014. godine uputila otvoreno pismo u kojem je upozorila na neprimjeren istup pomoćnika ministra branitelja Bojana Glavaševića na okruglom stolu Europskog doma Vukovar i Documente - Centra za suočavanje s prošlošću u Vukovaru od 26. rujna 2014. godine.

Drugo otvoreno pismo u kojem je isti slučaj detaljnije analiziran s nepobitnom argumentacijom o sramotnom nastupu Bojana Glavaševića upućeno je 8. listopada 2014. godine, uz potporu velike većine istaknutih udruga iz Domovinskog rata. U njemu su udruge upozorile na bunt koji izjava izaziva u braniteljima, izričito tražile Ministra da se ogradi od stavova svog pomoćnika te zahtijevale službeni odgovor. Navedeno pismo bilo je i objavljeno u medijima, a navedena izjava B. Glavaševića puštena u Dnevniku Hrvatske televizije.

Naglašavamo da ni na jedno pismo nismo zaprimili odgovor niti bilo kakvu drugu službenu reakciju kako Ministarstva, tako ni drugih spomenutih primaoca pisma (1). Sa strane Ministarstva branitelja o tako gorućem pitanju koje je u samo nekoliko dana diglo velike tenzije, niti riječi. Radilo se tada o nerazumnoj ignoranciji, a nažalost ista traje i dalje.

Jedina reakcija Ministra bila je ona u medijima gdje je izjavio da u potpunosti podržava istup svog pomoćnika te na taj način podigao tenzije na višu razinu.

Zašto u trenutcima nakon spomenutog incidenta u Vukovaru ministar Matić nije reagirao u skladu s funkcijom, a prije svega normalno i ljudski i tražio od svog pomoćnika da se ispriča? To bi bio razuman potez političara, a posebno političara koji je ministar populacije istraumatizirane ratom kojoj i sam pripada. Zašto Ministar nije tada okupio udruge iz Domovinskog rata i započeo s njima dijalog te tada jamčio da intencija Ministarstva nije donijeti „Zakon u posljednjoj godini mandata“ (o čemu je B. Glavašević govorio na spomenutom Okruglom stolu) (2) koji će omogućiti materijalne naknade pripadnicima agresorske vojske?

Dakle, to se nije dogodilo. Ministar koji danas tvrdi u svojim javnim istupima da ne razumije zašto branitelji prosvjeduju, naglo je zaboravio događanja od prije par dana, poziv na reakciju od udruga iz Domovinskog rata i potpunu ignoranciju koje se čvrsto držao.

Istovremeno, posljednji Ministrovi istupi u potpunosti su neprimjereni funkciji koju obavlja.

Na prvom mjestu to su izjave Ministra vezane uz politiziranje branitelja (3) od strane HDZ-a, što javnosti šalje poruku da branitelji ne znaju razmišljati svojom glavom, da su zavedeni, izmanipulirani, da oni dalje manipuliraju „šačicom“ drugih branitelja (koja se u stvarnosti mjeri u tisućama sudionika prosvjeda koji

se stalno izmjenjuju) i da ustvari ne postoji realan razlog nezadovoljstvu, jer je prosvjed organiziran u političke svrhe. Takvi istupi još više podižu tenzije i miču svaku mogućnost dijaloga i rješenja problema.

Isto tako, to su izjave Ministra vezane uz njegov doživljaj funkcije koju obavlja – da nije oduševljen da bude ministar branitelja te da je najbolje što mu se dogodilo u mandatu odlazak po generale u Haag i upoznavanje Angeline Jolie i Brada Pitta; da su u Ministarstvu vječno i isključivo problemi i teškoće: nisam dobio, nisu mi dali, meni je teško, daj, daj, daj. Može li ministar koji i sam vidi branitelje i njihove probleme kao teret (4) primjereno zastupati branitelje i pozitivno utjecati na mišljenje javnosti o braniteljima?

Manjak kvalitetne komunikacije vidljiv je i u namjernom zaobilaženju suradnje s udrugama iz Domovinskog rata pri izradi izmjena Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (5). Iako je Ministar osobno obećao aktivnu suradnju s udrugama, ona je izostala. Udruge su i tada upućivale pisma Ministarstvu u kojem su ukazivale na goruće probleme i sporne članke Zakona, ali ni tada nisu dobile odgovor. Naprimjer, udruge su upozoravale na činjenicu da se od 2005. godine hrvatskim braniteljima oboljelim od PTSP-a ne priznaje se invalidnost temeljem oboljenja od PTSP-a, iako je znanstveno dokazano da se PTSP može javiti desetcima godina iza traumatskog iskustva, što rezultira nemogućnošću branitelja da ostvare prava na invalidninu i invalidsku mirovinu.

Dalje, manjak komunikacije i primjerene reakcije Ministra vidljiv je u nesposobnosti da se u protekloj godini dana organizira sastanak s Ministarstvom zdravlja (6) na kojem bi se pokušao riješiti problem 100%-tnih hrvatskih ratnih vojnih invalida te drugih HRVI i hrvatskih branitelja koji se nalaze u teškoj zdravstvenoj situaciji i koji najčešće ne mogu pravovremeno dobiti zdravstvenu skrb u vidu smještaja u bolnici ili neophodne operacije na koju čekaju i po godinu dana.

Isto tako, a vezano uz Zakon, iz njega je za vrijeme mandata ministra Matića uklonjena odredba o opskrbnini (7) – naknadi koju su primali hrvatski branitelji koji nemaju ni osnovne uvjete za život i koji su na rubu egzistencije, a u Domovinskom ratu su proveli najmanje 100 dana. Ministar Matić je dopustio uklanjanje navedene odredbe te to pravo branitelja koje je bilo isključivo vezano uz sudjelovanje u ratu „prepustio“ Ministarstvu socijalne politike i mladih koje nema veze s Domovinskim ratom i zaštitom prava branitelja. Od te promjene Zakona postoje zabilježeni slučajevi branitelja i djece branitelja koji su počinili samoubojstvo zbog elementarnih egzistencijalnih problema. Ministar ističe u javnim nastupima kako branitelji i dalje mogu ostvariti naknadu u Ministarstvu socijalne politike i mladih, te da se smanjenje naknade za samce kompenzira sredstvima Ministarstva branitelja kroz jednokratnu novčanu pomoć, ali ne ističe da je uz sve nabrojano veliki broj branitelja koji su primali opskrbninu ostao bez tog prava koje više ne mogu ostvariti ni na koji način (7).

HRVI 100% I. skupine, pripadnici HVO-a koji su prijašnjim Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ostvarivali pravo na njegovatelja, ortopedska pomagala i automobil, temeljem potvrda i pravomoćnih rješenja izdanih od MORH-a 1997. godine to su pravo izgubili, jer je izmjenama Zakona iz 2012. godine unesena odredba da korisnici moraju dostaviti potvrdu o statusu hrvatskog branitelja ne stariju od 6 mjeseci da bi ta prava ostvarili. MORH naravno takvu potvrdu više ne želi izdati iako su rješenja koja imaju pravomoćna. Ti ljudi su 100%-tni hrvatski ratni vojni invalidi koji su ostavili dijelove svojih tijela u obrani Republike Hrvatske i sramotno je da su ostali bez osnovnih prava koja im onemogućuju normalno funkcioniranje.

Uz javnosti poznato smanjenje mirovina od 10 %, vidljivo je da nije istina da se prava branitelja nisu smanjivala (7).

Javnost je svjedok degradacije prava na rad svih hrvatskih građana, a tako i hrvatskih branitelja i članova obitelji smrtno stradalih branitelja. Hrvatski branitelji koji su nesebično stavljali svoj život na raspolaganje Republici Hrvatskoj u vrijeme Domovinskog rata nemaju nikakvu dodatnu zaštitu pri nepravednim otpuštanjima radnika, a pravo na prednost pri zapošljavanju se u praksi ne može ostvariti (8). Iako ministar Matić u izjavama navodi da otpuštanje radnika nije u nadležnosti Ministarstva branitelja, temeljna funkcija ministra uključuje pregovore s drugim institucijama i osiguranje pozitivnih uvjeta za zaštitu hrvatskih branitelja. Isto tako, ministarova funkcija uključuje prijedlog i izradu propisa koji će takvu zaštitu omogućiti. S druge strane, pravo prednosti pri zapošljavanju u nadležnosti je Ministarstva branitelja koje je odgovorno za stvaranje takvih propisa koji će onemogućiti njihovu zlorabu.

Unatoč svemu navedenom, **naglašavamo da je osnovni povod prosvjedu potpuni izostanak kvalitetne komunikacije, davanje neumjesnih izjava u javnosti, dopuštanje i poticanje na stigmatizaciju i ponovno traumatiziranje zbog čega je izgubljeno temeljno povjerenje u instituciju koja treba štititi branitelje i stradalnike.**

Iz navedenog proizlaze sljedeći zahtjevi prosvjednika:

1. Traži se ostavka ministra Predraga Matića, zamjenice ministra Vesne Nađ i pomoćnika Bojana Glavaševića zbog nesavjesnog obavljanja funkcija koje obnašaju, poticanja na daljnju stigmatizaciju branitelja u javnosti, dopuštanje/provođenje izjednačavanja žrtve i agresora Domovinskog rata, iskrivljavanja stvarnih problema vezanih uz branitelje, lošu komunikaciju i zanemarivanja zahtjeva populacije koju predstavljaju.
2. Traži se sustavna promjena u načinu ophođenja prema braniteljima i stradalnicima i zabrana davanja izjava u javnosti dužnosnika Republike Hrvatske koji su negativno usmjereni na populaciju u cjelini ili dio populacije koji ukazuje na probleme u društvu, odnosno zabrana poticanja na stigmatizaciju, marginalizaciju zahtjeva branitelja, umanjivanje vrijednosti Domovinskog rata, žrtve koju su branitelji podnijeli za Domovinu, razjedinjavanje branitelja, i sve druge postupke koji na bilo koji način dovode u pitanje ili bacaju sjenu na činjenice utvrđene Deklaracijom o Domovinskom ratu ili odredbe Ustava koje se odnose na hrvatske branitelje i stradalnike.
3. Traži se obveza Ministarstva branitelja da aktivno surađuje s udrugama iz Domovinskog rata pri izradi zakona i propisa koji se odnose na branitelje i stradalnike iz Domovinskog rata.
4. Traži se sustavno rješavanje problema koji su pobrojani u ovom pismu i jamstvo da se prava hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata u budućnosti neće dalje smanjivati.
5. Traži se jamstvo Ministarstva branitelja i Vlade Republike Hrvatske da se neće donositi Zakon koji će na izravan ili prikriveni način omogućiti pripadnicima agresorske vojske ostvarivanje materijalnih i/ili drugih prava u Republici Hrvatskoj.

Poštovani, još jednom Vas pozivamo da u cilju poboljšanja odnosa između Ministarstva branitelja i populacije koju predstavlja osigurate ispunjenje zahtjeva prosvjednika, osigurate zaštitu svih branitelja i stradalnika Domovinskog rata i spriječite daljnju traumatizaciju onih koji su stvorili Hrvatsku državu. U prilogu još jednom dostavljamo otvoreno pismo od 8. listopada 2014. godine u kojem su jasno nabrojani argumenti i razlozi koji su bili povod prosvjedima branitelja.

Prilog: treće otvoreno pismo Ministru branitelja.

PREDSJEDNIK
ZUHBL PTSP RH
Tihomir Treščec